

Primenit de sărbătoare, gata de mult de ducă, Toma Lotru ședea mototol pe laviță, cu coatele răzimate de marginea mesei, cu obraji scufundați în găvanele palmelor, privind țintă la un ochi de fereastră pe care gerul de astă-noapte zugrăvisese sumedenie de figuri de gheață, ciudate și întortocheate, ca visurile urâte ale unui om necăjit. Își bătea capul să le slovenească... Iată, colo-n mijloc, o minune mândră și mlădioasă, un trup frumos de femeie, proptit, și-n dreapta, și-n stînga, pe două matahale șterse și prelinse. Și jur împrejur se încolăcesc de-a valma iezme pocite, subțiri, dintre cari se desprind și se împletesc, în rotogoale răzlete, cununi de gheață argintie... Toma părea că începe să înțeleagă rostul acestor chipuri. Își încruntă sprîncenele, ca să le pătrundă mai bine, dar atunci un strop lat de apă se dezghiocă de sub pervaz, se prăvăli în cîrligături mărunte peste miezul geamului și, deodată, toată icoana se mînji și toate florile se schimonosiră...

Toma clipi vajnic de două ori, dezvălind doi ochi mari de cărbune stins. O fulgerare de pară lucitoare îi învioră o clipă privirea, o licărire de mînie pătimasă, care însă se înecă îndată în nedumerirea ce-i ținea încătușat sufletul. O oboseală i se strecură prin mădulare. Simțea că îi țîșnește ceva din inimă, ceva nedeslușit încă, asemuitor și cu durerea, și cu mînia.

Și-n răstimpuri își cîntărea nevasta prin păienjenişul pleoapelor întredeschise. O vedea așa, ca prin ceață, sprijinindu-se cu o mînă de colțul mesei, îmbrăcată în haine frumoase sărbătorești, și i se năzărea că vede o păpușă de marmoră în fereastră, floriceică ajunsă de rouă...

Îi era tare dragă Rafila, mai dragă ca ochii din cap. A luat-o săracă, numai cu cămașa de pe ea, dar a trebuit s-o ia, că de n-ar fi luat-o, și-ar fi făcut seama. N-a văzut el atunci nimic și n-a vrut să audă nimic. Îi era dragă Rafila și nu-i păsa de nimica.

Rafila a lăcrimat mult, foarte mult, cînd au făcut tocmeala. Era fată orfană, crescută și îmbrăcată din mila oamenilor, obișnuită de mică cu plînsul. Plînsul îi fusese în viață toată mîngîierea, și în bine, ca și în rău. A mai slujit pe unde a apucat, și așa, încetul cu încetul, s-a pomenit fată mare, frumușică și sprintenă. Flăcăii toți o iubeau, și ea era blîndă și bună cu toți, dar tot satul știa că numai cu Tănase Ursu se înțelege ea și se potrivește, cum se potrivesc două turturele.

(Liviu Rebreanu, *Răfuiala*, în Id., *Opere*, I, *Nuvele*, text ales și stabilit, note, comentarii și variante de N. Gheran și N. Liu, studiu introductiv de Al. Piru, EPL, București, 1968, pp. 19-20)